

era més que un criat de mercader, i especialment el del vinater. El qui tracta en vins, naturalment farà valer que hi entén, i així es comprèn que aviat *gourmet* s'apliqués a l'home que pretenia entendre-hi més que ningú en coses de taula: menjar i begudes.

L'etim. de *gourmet* és afer controvertit (cf. DCEC, GRUMETE etc.). La de *gourmand*, tant o més,² i de tota manera sembla ben establert que contra les aparences, els dos mots han de venir de soques ben diferents l'una de l'altra. Tanmateix, per a nosaltres 10 el punt més essencial queda aclarit: la deu dels dos mots, i tota la conca de recepció de les idees que expressen, i dels sons amb què s'articulen, es troba en francès i no gens en català. Arribar fins a llurs fonts no és gaire el deure d'aquesta obra, i molt menys fer 15 avançar el saber cap a descobrir-ho.

No deixem de notar que si el significat antic de *gourmet* ja fa comprendre que l'etimologia de *gourmand* ha de ser una altra, també ho indica el fet que el verb *gourmander* (encara que des del S. XIV tingui 20 sentits anàlegs a la *gourmandise*) més tard, però encara amb gran fermesa i caràcter bàsic, aquest verb significa altres idees d'aparences bastant inconciliables: «manier durement» (parlant del cavall), S. XVII, 'dominar' en el S. XVI, i avui 'renyar fortament': mot també 25 inseparable de *gourmer* 'fer violència a un cavall' etc.

Observa Bloch que el pas del sentit de *gourmet* des de 'criadet' a 'llaminer' ha d'haver-se produït sota la influència de *gourmand*, i jo diria que sí, però que la influència degué ser recíproca: com a idea central 30 de *gourmand* i *gourmander* la síntesi ens duu a una idea de cosa forta, dominant, prepotent; aplicant-se al tracte dels homes o dels cavalls, aquest matis bàsic condueix a la idea del verb modern *gourmander*; aplicat al menjar condueix a la idea de goluderia, de menjar 35 golafre: allò que fa el *gourmand*. Des d'antic les dues famílies havien d'estar influïnt-se recíprocament; la documentació literària arriba sempre més tard que els fets de la llengua parlada: en aquesta les pretensions gastronòmiques del *gourmet* deuen ser més antigues que llur primera documentació en el S. XVI; el tracte dominant d'homes i animals deu ser tan antic com *gourmand* 'golafre', tot i que no s'hagi constatat en textos fins al S. XVI, però és clar que la idea de 'golafre', d'ordre més elemental es presta a aparèixer 45 en textos des d'abans. Per aquesta raó l'aplicació gargantuesca de *gourmand*, que originàriament era només una aplicació de la idea d'acció prepotent, en síntesi, havia d'orientar-se tot seguit cap al domini gàstric, colorant-ho però, amb matis de prepotència, de golafreteria.

Encara que el problema etimològic del fr. *gourmer* és també ardu, i mal aclarit, sembla que almenys hi ha forts contactes amb la família que en el DCEC vaig tractar en l'article GORMAR. Acabo assenyalant al- 55 gunes dades que em semblen indicar altres ponts entre les dues idees fonamentals: Hainaut *gourmer*: «humer, siroter» (DCEC II, 797a53-5); i els mots que impliquen idea de MUCOSITAT o supuració (II, 751b2, b6, b33, b53-5, 752a13-4).

DERIV.: *Gormanda* supra. *Gormandada*. *Gormander* [Lacav.]. *Gormandia* [Lacav.], aviat reemplaçat per *gormanderia* [DTo.: «cupidiae, gulosinas»]; «cri-daven: —Ens volem fer ninou? —i la gent no s'hi negava pas, car tots tornaven a llur casa amb els cistells plens de -deries», Violant i Simorra (BCEC XVII, 73). *Gormandina*: 'branquilló de llenya', b-emp. (Llofriu, BDLC x, 365), la insinuació semàntica «perquè són de bon cremar», d'AlcM, no és pertinent (tot branquilló és de bon cremar), deu ser derivat de *gourmander* 'renyar, castigar'. +*Gormandar* «renyar», Antoni Cayrol (JPCerdà, Cont., 70) gros gallicisme que cal evitar. Un adjectiu *gormandís* no ha existit mai: AlcM no entén que *gormandi(s)sa* en el passatge que he citat supra del *Romancerillo*, és el gallicisme inadmissible *gourmandise* 'gormanderia' + *Engormandir* 'enllaminir', que recordo haver sentit també a d'altres bandes (Bna. o Maresme): «l'esquer per *engormandir* la truita», Tor de Vall Ferrera (1932); ross.: «aquí gallard / --- / en un petit carrer, prop del Pont d'en Vestit, / 'via vist una minyoneta, / aixurida, fresca i guapeta; / això l'havia *engormandit*: / sempre per 'lli rondinejava / ---», Saisset (*Perpiny.*, 79=Catal. d. R., 123).

¹ I pogué ser ja cosa del XIII, car ja es troba *Gorman*z com a NP en un doc. parisenc de 1285 (Lebel, *Les NPP français*, p. 128). —² Ultra bibliografia que es trobarà en Gamillscheg (EWFS), DCEC, Bloch, REW i FEW IV, 284-7, veg. les notes de M-Lübke i Gustav Meyer en *Litbl.* XII, 240, sobre relació amb alb. *gurmás* 'gola', roms. *sugrumà*, i un GRUMUS 'gola', ben incert, dels quals vindrien; cf. ZRPh. LII, 349-80; Skok, *Rom.* L, 213-5 suggereix GUBERNARE per a *gourmer*, que no sembla viable fonèticament.

GORMIÇ, pres del cast. ant. *güérmezes*, per al qual veg. DCEC (GORMAR II, 751b53).

Gornal, l'etimologia és germànica, veg. E. T. C. I, 246, cf. *Gorner*, *Gorners*, ib., 243, 245, i *Guarner*. *Gornejar*, de *gronejar*, V. (GRUNYIR), però hi contribueixen també *cornar*, *cornejar*, CORN, i relacionat encara amb l'andalús *hacer el carretón* i els altres mots que tracto en DECH (ARRULLAR) i aci (PAR-RUPAR) *Gornir*, V. *guarnir* *Gornins*, V. *gordins* *Gornisa*, V. *cornisa* *Gorp*, V. *corbell* i *corb*

GORRA, 'peça de vestir que serveix per cobrir el cap', mot comú a les tres llengües romàniques hispanes, d'origen incert; com que en els Ss. XVI-XVII era cosa de gala, potser fou pres el mot, junt amb la moda, del fr. mj. *gorre* 'elegància, pompa, vanitat, luxe', gascò i llenguadocià *gorro* 'adornament, galindaina', que així mateix és d'origen incert; però tenint en compte que el fr. *gorrier* 'presumit', 'elegant', sembla inseparable de l'antiquat *gorrasse* 'coqueta', i del fr. dial. *gore*, oc. *go(r)ro*, *gourrino* 'llibertina, prostituta' es comprèn que s'ha d'enllaçar amb el fr. *gore* 'truja', 60 oc. *gorrin* 'porcell' i cat. *gorri*, mots de creació expres-